

**STATSVETENSKAPLIGA
INSTITUTIONEN**

DEN NYA POPULISMEN?

En kvalitativ idéanalys av Emmanuel Macrons tal
inför presidentvalet 2017

Matilda Ilander

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Program och/eller kurs: EU1540
Nivå: Grundnivå
Termin/år: Vt 2019
Handledare: Jonas Hinnfors
Examinator:
Rapport nr:

Abstract

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	EU1540
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Vt/2019
Handledare:	Jonas Hinnfors
Examinator:	
Rapport nr:	
Antal ord:	8 989
Nyckelord:	Populism; Emmanuel Macron; liberalism; centerpopulism; mittenpopulism, La République En Marche!
Keywords:	Populism; Emmanuel Macron; liberalism; centre-populism; La République En Marche!

Political populism is common in Europe. All over the continent, populist parties have gained more influence over the years, not at least in the European Parliament. This raises questions about the ideologies of these populist parties. Right-wing populist parties are common, and there are quite a few examples of left-wing populist parties as well, but no modern centre-parties have yet by researchers been established as a populist party. Since the liberal party La République En Marche, with its founder Emmanuel Macron, came to power 13 months after its foundation, the question remains: how? The purpose for this study is to investigate if Emmanuel Macron and his party came to power through a centre- or liberal-populist ideology. This was conducted using an idea analysis with five ideal types as a tool to analyse Macron's speeches, and La République En Marche's party programme. The results show clear signs of populism in Macron's speeches, but not any in the party programme. Combined with the liberalist and centrist ideology that he shows, it is indicated that Macron and La République En Marche are partially populist.

Innehållsförteckning

1 Inledning och bakgrund.....	3
1.1 Syfte.....	3
2 Tidigare forskning, teori och forskningsfråga	6
2.1 Populism	6
2.1.1 Folkcentrism – populism kontra missnöje	6
2.1.2 Populism som fenomen.....	6
2.1.3 Den idémässiga ansatsen.....	7
2.1.4 Populism i det franska partisystemet	8
2.2 Liberalism	9
2.3 Politisk centrism.....	9
2.4 Forskningsfråga.....	10
3 Metod och material	11
3.1 Val av material	11
3.1.1 Motivering av material och avgränsning.....	11
3.2 Kvantitativ eller kvalitativ metod?	12
3.2.1 Textanalys	12
3.3 Idealtyper och analyschema	13
3.3.1 Definition av populistiska uttalanden	14
3.3.2 Definition av en tunn ideologi och ett begränsat politiskt program.....	15
4 Resultat.....	16
4.1 Macrons avgång som ekonomiminister och lansering av La République En Marche.....	16
4.2 Tal i Bobigny	18
4.3 Vinnartalet	21
4.4 Partiprogrammet.....	21
5 Analys	25
5.1 Samhället	25
5.2 Makt.....	26
5.3 Ideologi.....	26
5.4 Motsättning	27
5.5 Kärnbudskap	28
6 Avslutande diskussion och slutsats	29
6.1 Slutsats.....	30
6.2 Vidare forskning.....	31
Referenslista	32
Bilaga 1	34

Tabellförteckning

Tabell 1.	13
----------------	----

1 Inledning och bakgrund

Populistiska partier har funnits länge i Europa, över stora delar av det politiska spektrumet (March, 2011, s. 17–18; Mudde, 2004, s. 541, 548; Rydgren, 2017, s. 486; Taggart, 2004, s. 270); alltifrån högerextrema partier såsom Nationell Samling i Frankrike och Frihetspartiet (FPÖ) i Österrike, högerpartier som Fremskridtspartiet i Danmark och Pim Fortuyns lista i Nederländerna till vänsterpartier som Die Linke i Tyskland och Sinn Féin på Irland och Nordirland.

I denna uppräknings saknas mitten- och liberala partier. Varför är det så? Det finns tydliga vänsterpopulistiska partier och lika tydliga högerpopulistiska partier. Däremot verkar liberala partier saknas. Enligt Tansey (2002, s. 75) kategoriseras liberala partier som mittenpartier på den politiska skalan, vilket även kan beskrivas som centristiska partier (Calhoun, 2002).

När Emmanuel Macron vann presidentposten i Frankrike i den andra valomgången den 7 maj 2017 och hans parti En Marche!, som senare fick namnet La République En Marche! med förkortningen LREM efter valsegern, fick egen majoritet i nationalförsamlingen den 18 juni samma år, hade partiet funnits i 13 månader.

Populism som forskningsområde har funnits under lång tid. Högerpopulism är väl utforskat och kartlagt (Mudde, 2007), det finns en del forskning om vänsterpopulism (March, 2011) och även skillnader mellan europeisk populism och andra kontinenters populism är utforskat (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2013). Finns det utrymme för ännu en form av populism? Med Emmanuel Macrons parti LREM:s snabba framväxt och stora framgång finns frågor om hur det kunde bli så.

1.1 Syfte

Syftet med denna uppsats är att undersöka om Emmanuel Macron och LREM är ett populistiskt parti och, om så är fallet, är partiet liberal- eller centerpopulistiskt?

Med undersökningen vill jag komplettera tidigare forskning om populism. Det är viktigt för Europaforskning att förstå politiska händelser och företeelser i ett av Europas största länder.

Med tanke på diskussionen om uppkomsten av populism i ett flertal länder behövs en bred syn för att kunna upptäcka populism och när olika slags ideologier använder sig av den.

En bredare syn på populism och att populism kan förekomma bland olika ideologier, inte enbart partier långt ut på den politiska skalan, skulle gynna forskningen. En bredare syn på populism skulle innebära att populism som ideologi inte endast används för att beskriva ytterkantpartier, utan en ideologi som kan användas som ett ytterligare element för fler partier med olika ideologier.

I takt med att det politiska landskapet i Europa förändras, att högnationalistiska och -populistiska partier växer, i bland annat Europaparlamentsvalet 2019 och är största partier i flera EU-länder: Italiens Lega Nord, Frankrikes Nationell Samling, Polens Lag och rättvisa, Storbritanniens Brexit-partiet och Ungern med Fidesz och Kristdemokratiska folkpartiet. Totalt har dessa tillhörande tre partigrupper 191 mandat av parlamentets 751 mandat (Pawelec & Piccinelli, 2019). Medräknat i dessa siffror är partier som har sagt att de ska ansluta sig till befintliga partigrupper på högerkanten eller bilda nya grupper med dessa grupper och tillhörande partier som grund. Flera av dessa partier kan kategoriseras som populistiska (Timbro, 2019). Dock, som Rydgren (2017, s. 486) tar upp: är det främst populism som sammankopplar dem? Är detta deras minsta gemensamma nämnare?

Dessa växande partier har till stor del liknande politiska ståndpunkter, framförallt med en stramare flyktingpolitik (källa från partigrupperna), bevarandet av traditionella värderingar men även EU-skepticism.

På grund av denna ökning av populistiska partier, behöver forskningen om populism en utökad förståelse och en vidare syn på populism på den politiska skalan. Vad är populism? Kan det ta sig fler uttryck än i ytterkanternas ideologier? I det europeiska föränderliga politiska landskap som är ideologiskt och politiskt splittrat, vilket är tydligt efter Europaparlamentsvalet 2019 där den traditionellt styrande majoriteten av den liberalkonservativa partigruppen EPP och socialdemokratiska S&D förlorade sin majoritet och 67 mandat, behöver forskningen kring populism utökas till att undersöka partier med ideologier som traditionellt inte har kategoriserats som populistiska. Genom att öppna upp för att fler ideologier och partier skulle kunna vara populistiska, kan det ge en annan syn på

valresultatet och kanske även en förklaring till ett splittrat valresultat. På grund av förändringen runt om i Europa måste detta undersökas.

2 Tidigare forskning, teori och forskningsfråga

I detta kapitel kommer tidigare forskning, teorier och forskningsfrågorna att redovisas.

2.1 Populism

Populism kan grovt beskrivas som enkla lösningar på komplicerade problem. Exempelvis skulle det vara populistiskt om en politiker framförde ett politiskt förslag eller en politisk analys med en enkel lösning på ett komplicerat problem (Canovan, 1999, s. 5). Däremot är populism inte ett uttryck för att beskriva politiker, partier eller politiska förslag som populära. Det är inte heller populistiskt när en politiker uttrycker sig med ett enklare språkbruk.

Mudde (2004, s. 543) definierar populism som en ideologi som delar upp samhället i folket och eliten, två homogena grupper som motställs varandra, samt att politiken ska respektera att folkets suveränitet står över allt annat och ska respekteras oavsett vad. Det rena folket ställs mot den korrupta eliten. En annan aspekt av populism är att det är som en vädjan till ”folket”, där populism motsätter sig både rådande samhällsvärderingar och maktstrukturer (Canovan, 1999, s. 3). Både Canovan och Taggart pekar på att populism är ”av folket, men inte av systemet” (Taggart, 1996, s. 32).

2.1.1 Folkcentrism – populism kontra missnöje

Folkcentrismen är centralt för populismen menar Spruyt, Keppens och Van Droogenbroeck (2016, s. 336). Liksom Mudde och Rovira Kaltwasser menar Spruyt et al. att folkets vilja ska stå i centrum och det är genom den folkcentrismen som populismen skiljer sig från rent missnöje; det är representationen av folket som ska vara den fundamentala utgångspunkten för politiker (ibid). Canovan å sin sida myntar uttrycket ”redemptive politics” för att beskriva fenomenet (1999, s. 8–10). Det innebär bland annat att folket är de enda som ger legitim makt. Spruyt et al. sammanfattar detta och menar att populismen skiljer sig från politiskt missnöje genom hopp; det politiska hoppet om att vanligt folk kan lyckas där politiker och etablerade partier har misslyckats (2016, s. 336).

2.1.2 Populism som fenomen

För att kunna ta sig an populism som fenomen kan tre olika ansatser användas (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2018): den politiskt strategiska, den sociokulturella och den idémässiga ansatsen. Två av ansatserna kommer inte att användas då de antar en snävare bild av

populism. Den ena, den politiskt strategiska ansatsen betonar karismatiska ledare och utesluter därmed populistiska rörelser som inte vilar på en sådan ledare. Den andra, den sociokulturella ansatsen, har en annan bild av ledare där de uppför sig olämpligt och ignorerar praxis (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2018, s. 1672). Jag har valt att inte använda mig av någon av de två ovannämnda. De utesluter populistiska rörelser som inte passar in i dessa två ledartyper. För den här studien har jag eftersträvat en bredare definition och beskrivning av populism utan att populism som ideologi blir urvattnad. Den tredje ansatsen, den idémässiga, har en bredare syn på populism och kommer därför att användas för den här studien.

2.1.3 Den idémässiga ansatsen

Genom den idémässiga ansatsen går det att urskilja tre punkter om populism enligt Mudde och Rovira Kaltwasser. För det första, trots att populismen bör ses som en ideologi, en uppsättning av specifika idéer, är den annorlunda från andra ideologier. Till skillnad från andra ideologier är den begränsad i sitt omfång, som kan synas i partiprogram. Det är en så kallad ”thin-centered ideology”, tunn-centrerad ideologi. Populism har en alltså en begränsad bredd (Mudde, 2004, s. 544; Mudde & Rovira Kaltwasser, 2018, s. 1669; Taggart, 2004, s. 274–275). Därför kombineras populismen med andra ideologiska inslag: i en nationalistisk ideologi används exkluderande definitioner av ”det rena folket” för den extrema högerpopulismen, och den extrema vänsterpopulismen använder socialistiska inslag för att ta hänsyn till socioekonomiska grunder för att definiera ”det rena folket” (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2018, s. 1669-1670). Genom att kombinera de populistiska idéerna med inslag från andra ideologier kan populisterna anpassa sitt budskap beroende på kontexten. Därmed kan populistiska idéer drastiskt skilja sig åt och ta olika former beroende på tid och rum (Taggart, 2004, s. 274–275). Populism har tidigare använts som en resurs och diskursrelaterad metod för att locka till sig väljare, och i detta avseende är det möjligt att politiska aktörer med vitt skilda ideologiska bakgrunder använder sig av populism (Surel, 2002, s. 139)

För det andra kan den idémässiga ansatsen ta sig an den komplicerade relationen mellan demokrati och populism (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2018, s. 1670). Populism ramar in folket som ärliga och eliten som korrupta. Detta innebär att populisterna kan hävda att ingen har rätt till att förbigå folkets vilja. Detta betyder ofta att populisterna favoriserar majoritetsregeln, samtidigt som de är emot den liberala demokratin. Mudde och Rovira Kaltwasser sammanfattar att populismen inte är emot demokratin som sådan men däremot den liberala

demokratin. De menar att ”populism är [...] ett trångsynt demokratiskt svar på odemokratisk liberalism” (2018, s. 1670). Canovan instämmer i detta och menar att en ideal demokrati i grund och botten är vad populisterna önskar, även fast demokrati i praktiken inte kan upprätthålla detta ideal (1999, s. 8).

Slutligen, kan den idémässiga ansatsen användas för att undersöka både utbudet och efterfrågan av populism. Med den idémässiga ansatsen kan empiriska undersökningar göras för att undersöka vad som är populism och vad som inte är det, oavsett om det är politiska ledare, medieföretag eller sociala rörelser (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2018, s. 1671).

Sammanfattningsvis kan vi nu urskilja några kriterier som behöver vara uppfyllda för att kunna vara ett populistiskt parti. Dessa är:

- Ett begränsat politiskt program
- Partiet är beroende av andra ideologiska inslag då den är en ”thin-centered”, tunn-centrerad ideologi
- ”Folkcentrism” och ”folkets vilja” är utgångspunkten för all politik
- “Det rena folket” ställs mot “den korrupta eliten”
- Partiet motsätter sig ledande maktstrukturer
- Partiet har inställningen att ”folket kan lyckas där eliten har misslyckats”

Dessa sex kriterier kommer att utgöra mitt analyschema.

2.1.4 Populism i det franska partisystemet

Surel menar att populism är inbäddat i det franska partisystemet i sig (2002, s. 140). Han hänvisar tillbaka till 1958 års franska konstitution som etablerar den femte republiken. Artikel 2 konstaterar att den femte republiken ska vara ”folkets stat, av folket, med folket” (Surel, 2002, s. 140). Den tredje artikeln fastslår att ”nationell suveränitet tillhör folket, som utövar det genom deras representation och genom folkomröstningar” (ibid). Surel menar vidare att den femte republiken är ett politiskt system som är särskilt märkt av dess föregångare och dess kollaps. Den fjärde republikens sammanbrott är förknippat med partiernas dysfunktionalitet som ledde till statens instabilitet och ineffektivitet, som kritiserades under denna tid.

2.2 Liberalism

Liberalism som ideologi har en lång historia och är enligt vissa en grund till politiken i det västerländska samhället då de flesta partier i demokratiska samhällen är baserade på liberala värderingar (Freedon & Stears, 2013, s. 330; Molin & Magnusson, u.å.). Därmed har den behållit en stark ställning i politiken även då renodlade liberala partier inte har varit framträdande eller dominerande i politiken. Sedan dess begynnelse har de mest centrala tema varit individens rätt till självbestämmande. Det inkluderar även rätten till valfrihet, som innefattar rätten till att fritt välja arbete. Även konsumenters rätt att fritt välja varor och tjänster vilket är ett annat absolut centralt tema i liberalismen: marknadsekonomi. I den klassiska liberalismen bör staten ha en "laissez faire"-attityd till ekonomin. Tanken är att om människor överläts till sin egna ekonomiska förmåga och i sitt eget intresse, så skulle det ekonomiska välståndet öka (Adams, 1993, s. 26). Senare liberalism har fokuserat på sociala rättigheter såsom utbildning, och rättfärdigat statens ökade inflytande genom att det ökar människans frihet: om människan inte är utbildad, kan den då anses vara fri (Adams, 1993, s. 38)? Härifrån kom liberalismen att acceptera välfärdsstaten då den möjliggör för människor att utnyttja sin fulla potential och där individen ges möjlighet till att fritt delta i samhället. Ett annat centralt tema är internationalismen och frihandel, även i den moderna liberalismen: människor, varor och kapital ska kunna röra sig fritt över gränserna utan diskriminering av ursprung, som en egen marknad, i likhet med EU:s inre marknad (Molin & Magnusson, u.å.).

2.3 Politisk centrism

Begreppet centrism syftar till den politiska mitten. Uttrycket går tillbaka till den franska revolutionen där monarkisterna och de konservativa satt till höger och de radikala satt till vänster. De moderata satt mellan dessa grupper, centrister (Sullivan, 2009). Lite forskning har gjorts på centrism som ideologi, om det överhuvudtaget kan kategoriseras som en enskild ideologi. Centristerna vill hitta en ståndpunkt mellan höger- och vänsterpartier. Det kan både vara en principiell fråga eller som en strategi för ökat väljarantal. Enligt Calhoun (2002) är centrism en politisk tendens och inte en ideologi i sig. Sullivan (2009) hävdar dock att det är en nutidsideologi. Centristerna menar att höger- och vänsterpartier är gammalmodiga och utdaterade. I en förändrad värld krävs det en ny form av politik (Sullivan, 2009).

En djupare bild av ideologin ger Aspinwall som framförallt pekar på acceptansen av allt större beroenden av varandra i världen (2002, s. 86). Centristisk ideologi, framförallt, ser ömsesidigt

beroende som något positivt, men också oföränderligt; det är ett resultat av en ökad öppenhet i världen, av globaliseringen. Ett annat välkommet resultat av globaliseringen och ömsesidigt beroende är ökningen av kapitalrörelse och handel, men även att bindande regler i internationella organisationer blir ett faktum; det leder till öppenhet, lägre transaktionskostnader och färre som utnyttjar systemet. I och med detta så delar centristerna vissa argument med liberalismen: allt detta leder till ökade vinster för samhället (ibid). Lakin och Ostrowski instämmer i den liknelsen, att centerpartier ofta har en liberal ideologi (2014, s. 17).

2.4 Forskningsfråga

- I vilken mån uppvisade Emmanuel Macron och LREM populistiska tendenser, enligt Mudde och Rovira Kaltwassers definition, i sina tal under presidentvalskampanjen till valet 2017?
- Kan ett parti, där LREM tjänar som exempel, vara liberal- och centerpopulistiskt?

3 Metod och material

I detta kapitel kommer materialval och avgränsning, samt metodval att redovisas och motiveras. Analysschemat och idealtyperna för den kommer även att presenteras här.

3.1 Val av material

För att kunna besvara tidigare nämnda forskningsfrågor, huruvida Macron uppvisade populistiska tendenser under presidentvalskampanjen samt om LREM kan anses vara ett liberal- och centerpopulistiskt parti, behöver material från den tiden redovisas. Det finns flera olika typer av material som skulle kunna användas, till exempel debattartiklar, intervjuer, tal, partiprogram och manifest. Jag har valt att använda mig av Macrons tal för denna studie. Dels finns det flera tal under hela kampanjen att tillgå, dels är talet i sin natur en stark bärare av budskap. Tal har en stark förmåga att engagera och övertyga lyssnarna, det vill säga väljarna. Utöver det är dessa tal som förmedlare av budskap retoriskt uppbyggda och intresseväckande. Min bedömning är att det är genom tal som det tydligast framgår om Macron och LREM uppvisar populistiska tendenser. För att kunna undersöka innehållet i talet och utesluta själva framförandet, anser jag att det är lämpligt att använda transkriberingar av tal. Materialet kommer att analyseras både på originalspråket och i egen översättning. Jag gör detta för att vara säker på att minimera missförstånd på grund av språket.

3.1.1 Motivering av material och avgränsning

Jag använder mig av Macrons tal för att komma åt partiets ideologiska position. Med de utvalda talen vill jag upptäcka de eventuellt populistiska inslagen i partiets ideologi. Macron var framförallt i början av partiets historia helt vital för partiet och väsentlig för partiets framgång. Om partiet har populism som en ideologisk grund, så är det troligtvis i Macrons tal det går att upptäcka.

Valet av material motiveras av att han startade sin presidentkandidatur under den perioden och var fri från politiska uppdrag. Varför jag har valt att använda mig av Macrons tal som material är delvis för att Macron kan sägas personifiera sitt parti; han är en ledare som personifierar sitt parti och som har utgått från honom. Han startade partiet, som även har hans initialer som en av partiförkortningarna, EM.

Materialet jag har valt att använda mig av i denna studie är tre av Emmanuel Macrons tal. Den första avgränsningen är tal han höll från att han begärde entledigande som ekonomiminister den 30 september 2016, till och med hans segertal som nyvald president den 7 maj 2017. Talen som har valts är; Allocution d'Emmanuel Macron suite à sa démission från den 30 augusti 2016 där Macron aviserar sin avgång som minister i den socialistiska regeringen, Discours de Bobigny du 16 novembre 2016 där Macron meddelar sin kandidatur till presidentposten, samt det officiella tal han gav på kvällen han blev vald till president. Utöver de tre talen, kommer partiprogrammet för president- samt nationalförsamlingsvalen 2017 att användas som material.

Ett problem med avgränsningen och materialval är huruvida det går att säga att partiet är populistiskt endast utifrån sin ledare och dennes tal. Eftersom att jag har valt att använda mig av några tal från Emmanuel Macron som är grundare och ledare för partiet, i den mån att han är president och inte partiledare, så gör jag automatiskt en koppling mellan hans retorik och politik till hans parti.

3.2 Kvantitativ eller kvalitativ metod?

Kvantitativ metod vore möjlig att använda sig av, exempelvis en kvantitativ innehållsanalys. Genom att koda ord och begrepp som populistiska eller ej och räkna dessa vore det möjligt att undersöka och besvara frågeställningen med en sådan metod. Dock, eftersom det är många nyanser i språk och det inte nödvändigtvis är kopplat till ord och begrepp, kan en del av det som sägs i talen försvinna. Kvantitativ metod skulle eliminera nyanserna i språket då språk och begrepp är svåra att kvantifiera. Lösryckta ord skulle kunna ge en felaktig slutsats. Därför är en kvantitativ metod inte den bäst lämpade metoden för en analys av detta slag. Däremot kan en kvalitativ metod ge större möjlighet att tolka talen. Genom en kvalitativ metod kan jag analysera få tal djupare. Tack vare detta kan LREM:s ideologiska ståndpunkt nås genom talen. En kvalitativ metod är dessutom mer flexibel och kan ta hänsyn till språkets nyanser. Sammanfattningsvis har jag valt att använda mig av en kvalitativ metod.

3.2.1 Textanalys

Eftersom materialet som kommer att användas är tal och dess transkriberingar, har jag valt en textanalytisk metod i form av en idéanalys. En idéanalys är ideal att använda sig av i detta fall eftersom den kan vara beskrivande, förklarande eller ställningstagande (Bergström & Boréus, 2012, s. 30). En textanalys består till stor del av att tolka materialet, som Bergström och

Boréus beskriver (ibid). All tolkning är utsatt för forskarens subjektivitet och förförståelse, särskilt i denna uppsats där jag tolkar materialet i två bemärkelser, dels när jag analyserar materialet med idealtyperna och dels i min översättning från originalspråket. Då jag kommer att använda mig av materialet både på originalspråket franska och i min egen svenska översättning, så ämnar jag minimera språkförbistringar. Jag analyserar det på originalspråket för att läsa det på språket som det är meningen att det ska förstås genom, och sedan genom översättningen för att jag ska förstå det fullt ut. I all form av översättning finns det risk för missförstånd då meningar oftast inte kan översättas ordagrant. Genom att analysera det på originalspråket och sedan i översättningen kommer risken för missförstånd av det som menas att minska.

Jag kommer att använda mig av idealtyper som placeras i ett analyschema med populistiska, liberala och centristiska idealtyper. Som presenteras i teorin är populism en tunn ideologi som inte klarar sig på egen hand utan närmast som ett komplement till andra ideologier och politiska agendor. Idealtyperna representerar inte verkligheten, utan är den mest renodlade varianten av ett fenomen, i detta fallet populism, liberalism och centrism (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns, & Wängnerud, 2017, s. 140). Jag använder mig av idealtyper då det inte finns i verkligheten, utan används för att tydliggöra viktiga delar av ett specifikt fenomen (ibid), vilket är passande för undersökningen.

Liberalism används som den andra idealtypen inte endast för att liberalism sägs vara en motpol till populism (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2018, s. 1670), utan för att LREM beskrivs som liberala och att centerpartier ofta är liberala partier. Centrism används i analyschemat som komplement till liberalism, då det liknar den liberala ideologin (Lakin & Ostrowski, 2014, s. 17) och är en viktig del i den andra forskningsfrågan.

3.3 Idealtyper och analyschema

För studien kommer jag att använda mig av idealtyper i mitt analyschema av populism för att kunna analysera LREM och Macron utifrån definitionen av populism. Idealtyperna är därmed mitt verktyg för att analysera resultatet. I analyschemat finns även centrism och liberalism som jämförelse och för att besvara den andra frågeställningen. För att kunna använda mig av analyschema och idealtyper måste de definieras. Jag kommer att fortsätta den diskussionen från teoridelen. Under denna rubrik kommer också en diskussion föras kring hur närvarande

populismen behöver vara för att jag ska kategorisera talet och vidare Emmanuel Macron som populistisk. Med idealtyperna får vi fram analys-schemat som ser ut som följande:

Tabell 1. Analys-schemat av idealtyper

	Populism	Liberalism	Centrism
Samhället	Folket är ”en”	Individens rätt till självbestämmande	Globalisering, ömsesidigt beroende är positivt
Makt	Elitförakt och motstånd mot ledande maktstrukturer, demokrati, ”folket kan lyckas där eliten har misslyckats”	Staten ska ha en ”laissez faire”-attityd och inte blanda sig i människans privatliv	–
Ideologi	Beroende av andra ideologier, har ett begränsat politiskt program	Individens rätt till frihet	Ömsesidigt beroende mellan stater, öppnar för globalisering
Motsättning	Det rena folket ställs mot den korrupta eliten	Statlig inblandning i människans privatliv	Den politiska skalan är föråldrad
Kärnbudskap	Folkcentrism, politiken ska arbeta för det allmänna intresset	Individuell frihet	–

3.3.1 Definition av populistiska uttalanden

Vad menas med elitförakt och folkcentrism? Hur skulle det kunna se ut i ett tal eller uttalande av en politisk ledare? För att kunna kategorisera uttalanden och delar av talen som populistiska eller inte populistiska, kommer här att redovisas exempel på uttalanden som, utefter tidigare nämnda kriterier för populism, är populistiska. Dessa exempel är fiktiva och skapta för att tydliggöra hur populism kan ta sig uttryck i politiska uttalanden:

1. ”Misskötseln av våra, av folkets, gemensamma resurser och tillgångar måste stoppas.”
2. ”En liten grupp politiker och tjänstemän hanterar vår gemensamma framtid vårdslöst, men ser sig själva berättigade till denna makt, utan att stå till svars för sina handlingar och är inkapabla till att hantera kritik.”
3. ”Politiken måste utgå från folket. Det är för folket som politiker arbetar och vi måste alltid ha det i åtanke.”

Dessa tre exempel belyser hur ett populistiskt uttalande, konstruerade efter Muddes (2004) kriterier för populism, kan se ut. De berör särskilt motstånd mot ledande maktstrukturer, folkcentrism samt folket mot eliten. Det första och andra exemplet är uttryck för elitförakt. Det är tydligt att uttalandena starkt kritiserar de styrande, eller den korrupta eliten enligt populismens kriterier. Det tredje exemplet är fokuserat på folkcentrism. Ett verkligt exempel på användning av ett populistiskt uttalande är presidentkandidaten Ross Perots slogan under det amerikanska valet 1992: ”united we stand”, vi står tillsammans (Canovan, 1999, s. 5).

3.3.2 Definition av en tunn ideologi och ett begränsat politiskt program

Slutligen kommer här att presenteras en definition av de två kvarvarande kriterierna: ett begränsat politiskt program och beroendet av andra ideologiska inslag för att kunna avgöra vad som krävs för att uppfylla dessa kriterier.

Ett begränsat politiskt program är sammanhängande med att den populistiska ideologin inte är en full ideologi, som liberalism och socialism är. Populism är nästan alltid fäst vid andra ideologier, vilket är vitalt för att kunna föra fram andra politiska idéer (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2018, s. 1669).

4 Resultat

I detta kapitel kommer resultatet att redovisas utifrån forskningsfrågorna. Resultatet är strukturerat utifrån varje tal där de redovisas i kronologisk ordning samt partiprogrammet. För varje avsnitt redovisas de sex kriterierna för populism som presenterats i analyschemat som har framkommit i talen. Åtkomst till originaltexterna hänvisas i referenslistan. Utdragen på originalspråk återfinns i bilaga 1.

4.1 Macrons avgång som ekonomiminister och lansering av La République En Marche

Det första talet är Emmanuel Macrons avisering av sin avgång som ekonomiminister i den socialistiska regeringen, den 30 augusti 2016 (La République En Marche, 2016a, s. 2).

Utdrag 1

Slutligen, genom att ge tillbaka den plats i ekonomin som måste vara statens: skapare av inramningen och domare av respekten för reglerna så att den lilla människan har en chans mot de stora; /.../ stöd för dem som har upplevt misslyckande. (La République En Marche, 2016a).

Genom att positionera ”den lilla människan” mot ”de stora” lyfter han in ett av de populistiska kriterierna: det rena folket och den korrupta eliten. Han lyfter även in staten som en viktig aktör i ekonomin, men endast för att upprätthålla reglerna. Det är ett tydligt liberalt tema, där staten har en viktig, men liten, roll i ekonomin: marknaden ska styra sig själv. Staten är där för att övervaka, men inte för att styra.

Utdrag 2

Frankrike upplever dock exceptionella omständigheter: risken för individuell degradering, till hotet av kollektiv nedgång, har den fysiska faran tillkommit för det franska folket då vårt land attackeras av terrorism. Svaret på denna trio av utmaningar är givetvis säkerhet, men även moraliska och civiliserade insatser. Vi har helt enkelt inte rätt, i denna situation, att upprepa de beteenden som alltid har funnits, att tänka att den politiska organisationen skulle vara oföränderlig. Det skulle vara det effektivaste sättet att leda vårt land till det extrema. Det är anledningen till att jag idag önskar påbörja en ny fas i min kamp och bygga ett projekt som endast tjänar det allmänna intresset. Detta projekt kräver först och främst att samla alla som delar det [allmänna intresset] och har de värderingar som ligger till grund för detta oavsett deras

politiska tillhörighet, även om de inte längre tror på politik: det är därför vi skapade En Marche. (La République En Marche, 2016a).

Här uppvisar Macron tydligt folkcentristiska drag. Han vill ”samla alla som delar det [allmänna intresset] /.../ oavsett deras politiska tillhörighet.” Macron vill samla och representera folket utan tanke på politisk hemvist. Genom att betona vikten av det allmänna intresset och att hans politik endast ska tjäna det allmänna intresset uppvisar han hur centralt folkets vilja är i hans politik. Detta visar också tecken på en centristisk ideologi: det ges indikationer på att de som delar det som uppfattas som det allmänna intresset är välkomna till partiet, vilket kan betyda att partiet vill positionera sig mitt emellan höger- och vänsterpartier. Detta framkommer ytterligare i utdrag 5. Macron säger även att samhället måste förändras: ”vi har /.../ inte rätt, i denna situation, att upprepa de beteenden som alltid har funnits”. Här tar han återigen upp tanken om eliten som har styrt landet länge och att samhället inte kan förbättras om detta inte förändras. Även motståndet mot ledande maktstrukturer framträder här.

Utdrag 3

Men det här projektet kräver också djupa förändringar i våra politiska, ekonomiska och sociala system som förblir alltför blockerat så som var och en kan uppleva i sin vardag, och framförallt för många franska personer som är arbetslösa. Blockeringarna är sektoriella, tekniska, ideologiska och politiska. /.../ För att framkalla och leda dessa diskussioner är det nödvändigt att vara fri att komma fram till [Frankrikes] belägenhet utan efterräkningar från den franska staten, samt en omvandlingsplan som tillåter åtgärder av våra svagheter och för att öka våra styrkor, som är många fler än vad vi brukar säga. Detta arbete i det allmänna intresset måste drivas metodiskt i varje strukturellt område för vår kollektiva framtid. Långt ifrån bullret som vi alltför ofta känner till, utan hjälpmedlet av det politiska livet som inte längre försöker ta hand om landet, utan endast lever upp till rytmen av sin egen puls. (La République En Marche, 2016a).

Motståndet mot de ledande maktstrukturerna är framträdande här. Macron pekar på behovet av stora och djupgående förändringar i många delar av samhället samt behovet av en ”omvandlingsplan” för att kunna förändra och införa ”åtgärder av våra svagheter och för att

öka våra styrkor”. Även detta utdrag visar på folkcentrism och en upprepning av vikten av att den allmänna viljan ska styra.

Utdrag 4

Från slutet av september kommer jag att presentera Frankrikes belägenhet, byggt utifrån samtal med tiotusentals fransmän som är medlemmar i En Marche. Jag kommer då att föreslå djupgående åtgärder och i överensstämmelse med den vision vi bär. Det är därmed ett projekt förankrat i det verkliga krävande återskapandet av Frankrike till sin plats, långt ifrån taktiska spel och konstruktioner, som jag vill bära med mig. (La République En Marche, 2016a).

Här lyfter Macron att hans utvärdering av landet är framtagen med hjälp av ”tiotusentals fransmän”. Han visar därmed att han har folkligt stöd och att han lyssnar på fransmännen, det rena folket som vet bättre än eliten. Återigen är folket centralt och att makten ska utgå från folket genom att det är fransmännen som berättar hur situationen i landet ser ut.

4.2 Tal i Bobigny

Det andra utvalda talet hölls i Bobigny den 16 november 2016 (La République En Marche, 2016b).

Utdrag 5

Jag hör de som tror att vårt land är på nedgång, att det värsta ska komma, att vår civilisation ska utplånas. De föreslår att vi drar oss tillbaka, till inbördeskrig eller till metoderna från förra seklet. Jag hör andra som föreställer sig att Frankrike kan fortsätta att sakta gå nedåt på inslagen väg, att spelet med politiskt skifte räcker för att få oss att andas och det på något sätt, efter vänster, höger och så vidare, eftersom det alltid har gjorts så. Med samma ansikten, samma män, i så många år. (La République En Marche, 2016b).

Detta utdrag visar återigen på elitförakt och motstånd mot ledande maktstrukturer. Synnerligen uppseendeväckande är det att Macron använder sig av ett så starkt och värdeladdat ord som inbördeskrig.

Utdrag 6

De ekonomiska framsteg som våra ingenjörer, våra företag, har åstadkommit, har gjort det möjligt för oss att skapa den rikedom som krävs för att få tillträde till ett bättre liv. /.../.

Framsteg för alla, eftersom Frankrike framförallt är ett frigörelseprojekt av människor: frigörelse av religionens och ursprungsförhållandens grepp om individen. Det är ett land där, att från ingenting, måste talang och ansträngning kunna leda till allting. (La République En Marche, 2016b).

I utdrag 6 är liberalismen tydlig i Macrons retorik. Liberalismen är där individen själv ska ta ansvar, oavsett ursprung och religion.

Utdrag 7

Samtidigt har vi gått in i en ny era. Globaliseringen, digitaliseringen, klimatförändringarna, den växande ojämlikheten i vår globalisering, geopolitiska konflikter, terrorism, den demokratiska krisen i det västerländska samhället, det tvivel som ligger i hjärtat av våra samhällen. Det här är symptomen på en värld i omvälvning. Denna stora omvandling som vi lever i, vi kan inte svara på det med samma människor och samma idéer, därför det ökar ytterligare våra tvivel och våra svagheter. (La République En Marche, 2016b).

I likhet med utdrag 2 och 5 trycker Macron på det oföränderliga politiska styret, vilket kan kategoriseras som elitförakt och motstånd mot de rådande maktstrukturerna.

Utdrag 8

Fransmännen är medvetna om de nya kraven i vår tid, ganska ofta mer än deras styrande. De är mindre konforma, mindre kopplade till de idéer som inte ger någonting annat än det politiska livets intellektuella komfort. (La République En Marche, 2016b).

Här ges indikationer på att ”folket kan lyckas där politiker har misslyckats”.

Utdrag 9

Jag har de senaste månaderna kunnat mäta vad det kostar att behålla de föråldrade reglerna för vårt politiska system. Regler som har blivit det största hindret för omvandlingen av vårt land. Jag vet detta. Jag vet också att jag kommer att fortsätta att sätta [systemet] på prov, det förstärker bara min beslutsamhet. Det här systemet vägrar jag att ha. Inför detta känner jag det franska folkets energi. Det kan leda oss att ge det bästa av oss själva. Det är denna energi som idag är de dagliga tusentals sammanslutningar som gör arbetet i skuggorna, jobbet för att hålla ihop vårt samhälle tillsammans. Detta är samma energi som ger styrka till alla som skapar nytt,

jobbar och producerar varje dag. Om vi vill gå framåt för att göra vårt land framgångsrikt och bygga ett nytt välstånd, måste vi agera. Lösningen, den är i oss. (La République En Marche, 2016b).

Genom att peka på att ”lösningen, den är i oss” ramar Macron in folket som en enhet: det är genom att agera tillsammans, som ett folk, som välståndet kan öka och samhället kan förbättras. Återigen är folket centralt för de politiska lösningarna.

Utdrag 10

Det är den demokratiska revolutionen jag tror på. Det är den [demokratiska revolutionen] i Frankrike och den i Europa som vi kommer att leda vår egen revolution istället för att utvärdera den. Det är denna demokratiska revolution som vi har förberett under de senaste månaderna med En Marche. (La République En Marche, 2016b).

Macron vill ha demokrati, liksom populisterna i grund och botten vill ha: att all makt ska utgå från folket. Macron menar att så är fallet inte idag.

Utdrag 11

Jag vill ta med Frankrike in i det tjugoförsta århundradet/.../, detta fantastiska projekt av frigörelse av människor och av samhället. Denna plan är den franska planen: att göra allt som krävs för att göra människan kapabel. (La République En Marche, 2016b).

Den liberala ideologin framkommer här. Att göra människan kapabel så att individen själv kan få styra sitt liv som är ett av de centrala fundamenten i liberal ideologi.

Utdrag 12

Först av allt måste Europa återupplivas. Jag hör så många hatfulla tal om detta ämne, avståndstagande eller nedgång. Europa är vår chans i globaliseringen och vårt ansvar här är enormt. Frankrike måste hitta förtroende för det och bygga sitt projekt. (La République En Marche, 2016b).

Det centrala temat här är internationalismen som lyfts fram och i detta syns flera liberala drag.

Utdrag 13

Jag vill ha ett initiativrikt och företagsamt Frankrike, där alla väljer sitt liv, där alla kan leva av sitt arbete. (La République En Marche, 2016b).

Återigen lyfter han fram tydliga liberala teman om valfrihet och människans förmåga till självbestämmande.

4.3 Vinnartalet

På kvällen den 7 maj 2017 höll Emmanuel Macron varav detta framfördes i TV.

Utdrag 14

”Det är vår civilisation som står på spel, vårt sätt att leva, att vara fri, att bära våra värderingar, våra gemensamma åtaganden och våra förhoppningar. Jag kommer att arbeta för att återupprätta bandet mellan Europa och folk som bildar det, mellan Europa och dess medborgare.” (La République En Marche, 2017b).

Här finns tydliga kopplingar både till liberalism och centrism. När Macron tar upp Europa så tydliggörs centristiska drag om globalisering och ömsesidigt beroende, och även liberala drag i och med ideologiernas likhet men även när han säger ”att vara fri”.

4.4 Partiprogrammet

Nedan följer en sammanfattning av partiprogrammet för president- samt nationalförsamlingsvalen 2017.

Partiprogrammet innehåller tolv övergripande rubriker. Innehållet spänner över bland annat ekonomisk politik, säkerhetspolitik, arbetsmarknadspolitik och europeisk politik (La République En Marche, 2017a).

Den första rubriken lyder: ”Bättre arbetsliv och införa nya skydd” (La République En Marche, 2017a, s. 6–7). Detta område innehåller sju politiska förslag kring förbättrat arbetsliv och skydd för arbetstagare, bland annat att skapa massiva insatser för lärlingsplatser och att öka rättigheten till arbetslöshetsförsäkring för löntagare som blir avskedade. LREM har också två politiska förslag som innehåller ekonomiska insatser för låginkomsttagare och

minimilöntagare med faktiska summor utskrivna: för minimilöntagare som får aktivitetsbonus ska nettoinkomsten öka med 100€ per månad, som en trettonde månadslön.

Den andra rubriken är: ”Frigöra arbetet och företagsamheten (La République En Marche, 2017a, s. 8–9). Detta område innefattar en rad olika förslag, allt från att förenkla företagens vardag, motarbeta illojal konkurrens, sänkta arbetsgivaravgifter till att alla arbetstagare ska vara berättigade till arbetslöshetsförsäkring.

Den tredje är: ”Uppfinna en ny tillväxtmodell” (La République En Marche, 2017a, s. 10–11). I det tredje området i partiprogrammet står tillväxt i fokus. Här vill partiet lansera en stor investeringsplan som spänner över flera områden, allt från ett mer ekologiskt förhållningssätt, digital revolution, till modernisering av offentliga tjänster. Vidare talar de om översyn av skatt på kapitalinkomster till att de vill vara världsledande inom miljöforskning och att kunna halvera antalet dagar med luftföroreningar.

Den fjärde lyder: ”Samma regler för alla” (La République En Marche, 2017a, s. 12–13). Inom detta område ligger bland annat fokus på att partiet vill få slut på orättvisorna i pensionssystemet, de vill att det ska vara lika lön för kvinnor och män, de kommer att arbeta för att motverka bedrägerier med sociala förmåner och arbeta för att stävja skatteplanering.

Den femte är: ”En stat som skyddar” (La République En Marche, 2017a, s. 14–15). LREM vill stärka den nationella säkerheten. De vill utöka antalet poliser med upp mot 10 000 stycken som framför allt kommer att arbeta för att motverka terrorism, de vill utöka antalet fängelseplatser med 15 000 stycken. Vidare vill de öka anslagen till försvaret och även stärka upp den digitala säkerheten.

Den sjätte heter: ”Samma chanser för alla våra barn” (La République En Marche, 2017a, s. 16–17). Inom området: Samma chanser för alla barn vill partiet prioritera grundskolan så att alla kan läsa, skriva och räkna i årskurs sex. De vill förbjuda mobiltelefoner i skolan och de vill, i prioriterade områden, begränsa klasstorleken till 12 elever per lärare. Samtidigt vill de att lärare i dessa klasser ska få ökad lön.

Den sjunde är: ”Stolt över att vara fransk: krav och välvilja” (La République En Marche, 2017a, s. 18–19) och har tre underrubriker: ”Bevara ramen av religionsfrihet”, ”Återgrunda bandet med nationen”, ”Påskynda integrationen”. Inom detta område kommer LREM bland annat att göra kampen mot diskriminering till en nationell prioritering. Vidare talar de om att avveckla föreningar som under skydd av religion attackerar republiken och de säger att de kommer att stänga platser som predikar terrorism. LREM kommer att verka för en sekulär stat.

Den åttonde lyder: ”Ett Europa som skyddar och ökar våra förhoppningar” (La République En Marche, 2017a, s. 20–21). Här talar partiet om att de vill bygga ett Europa som är utvecklande både inom jobben och ekonomin. De kommer kämpa mot skattemässiga arrangemang mellan stater och multinationella företag som snedvrider konkurrensen. De vill skapa ett starkt Europa som kan skydda strategiska industrier. De vill även arbeta för en digital inre marknad i Europa.

Den nionde är: ”Göra mer för de mindre bemedlade” (La République En Marche, 2017a, s. 22–23). Inom detta nionde område fokuserar partiet på att de mindre välbeställda ska få det bättre. Här har de konkreta förslag som att ersätta hjälpmedel som hörapparat och glasögon samt tandvård fullt ut och det finns även förslag på assistanshjälp för skolbarn som behöver det.

Den tionde är: ”Göra livet för fransmännen enklare” (La République En Marche, 2017a, s. 24–25). Här är målet att förenkla och anpassa system till den moderna individen, de vill bland annat att öppettider för offentliga tjänster ska anpassas så de bättre passar medborgarna. Vidare vill de att offentliga tjänster publikt ska redovisa sin kundnöjdhet.

Den elfte heter: ”En demokratisk reformation” (La République En Marche, 2017a, s. 26–27). Här ligger fokus på att öka moralen, de vill att det ska vara förbjudet för parlamentariker att bedriva rådgivningsverksamhet parallellt med sitt politiska mandat. De vill avskaffa det speciella pensionssystemet för parlamentariker och de vill även minska antalet ledamöter i parlamentet och senaten med en tredjedel.

Slutligen, den tolfte lyder: ”Territorierna som gör vårt Frankrike” (La République En Marche, 2017a, s. 28–29). I det tolfte och sista området i LREM:s partiprogram är fokus på att se över och ta bort bostadsskatten för en stor del av befolkningen, de vill verka för att alla ska få tillgång till fiber och att stora delar av landsbygden ska erhålla mobiltäckning. De vill även påskynda byggandet av bostäder där de behövs.

5 Analys

Till skillnad från resultatdelen kommer analysen att delas upp tematiskt utefter analysens schemat. Utvalda utdrag ur Emmanuel Macrons tal kommer att agera exempel för varje del i analysens schemat. Idealtypen ideologi för populism är inte applicerbart på talen, då tal är alldeles för kortfattade för en sådan bedömning. Däremot kommer partiprogrammet att användas för att avgöra om idealtypen för ideologi avseende populism uppfylls. Då varken liberalism eller centrism har en tunn ideologi som idealtyp, så kan utdragen ur talen användas för dem.

5.1 Samhället

Utdrag 4 och 8 är exempel på Macrons syn på samhället, vilket enligt Mudde och Rovira Kaltwasser (2018, s. 1670) är ett tydligt tecken på populism. I utdrag 4 säger Macron att han har skapat partiets plattform med hjälp av ”tiotusentals fransmän” (La République En Marche, 2016a). När han sedan uppger ”det är därmed ett projekt förankrat i det verkliga krävande återskapandet av Frankrike, långt ifrån taktiska spel och konstruktioner” så antyder han att politiker inte har förankrat sin politik bland folket. Eftersom det enligt populister endast är folket som ger legitim makt och det är de som ser verkligheten, enligt Canovans definition av ”redemptive politics” (1999, s. 8–10), så representerar de valda politikerna inte folket. I utdrag 8 ringar han tydligt in fransmännen och vad de är: de är mindre kopplade till onödiga politiska idéer, något som han framställer att den politiska eliten är fäst vid för sin egen skull (La République En Marche, 2016b). I utdrag 9 där Macron ”känner /.../ det franska folkets energi” (La République En Marche, 2016b) tyder detta på att folket är ”en”, som Spruyt et al menar är populistiskt (2016, s. 336).

I utdrag 6 uppger Macron att ”framsteg för alla, eftersom Frankrike framförallt är ett frigörelseprojekt av människor: frigörelse av religionens och ursprungsförhållandens grepp om individen” (La République En Marche, 2016b) vilket är ett tydligt liberalt inslag (Molin & Magnusson, u.å.). Även vikten av marknadsekonomi nämner Macron här. ”De ekonomiska framsteg som våra ingenjörer, våra företag, har åstadkommit, har gjort det möjligt för oss att skapa den rikedom som krävs för att få tillträde till ett bättre liv. /.../. Det är ett land där, att från ingenting, måste talang och ansträngning kunna leda till allting” (La République En Marche, 2016b). Detta är centralt i liberalismen (Adams, 1993, s. 26)

I utdrag 12 säger Macron: ”Europa är vår chans i globaliseringen” (La République En Marche, 2016b) vilket uppvisar tydlig centrism. Olikt andra så vill han förstärka Europasamarbetet: ”Först av allt måste Europa återupplivas. Jag hör så många hatfulla tal om detta ämne, avståndstagande eller nedgång.” Han nämner detta i positiva ordalag efter att han har talat om andras syn på Europa som något negativt. Här kopplar han tydligt in centrismen som är mer öppna för globalisering än andra politiska ideologier (Aspinwall, 2002, s. 86).

5.2 Makt

Utdrag 2 och 3 är exempel på Macrons syn på makt. När han i utdrag 3 säger ”det politiska livet som inte längre försöker ta hand om landet, utan endast lever upp till rytmen av sin egen puls” (La République En Marche, 2016a), så är det tydliga kopplingar till populism enligt Mudde och Rovira Kaltwassers definition (2018, s. 1670). Det är tydligt sammanhängande med elitförakt och motstånd mot ledande maktstrukturer. Det visar på Macrons elitförakt då han talar om den politiska eliten som inte tar hand om landet längre, något de är valda till att göra, utan endast finns till för deras egen skull. Detta tydliggörs även i utdrag 2 där Macron hävdar att ”vi har helt enkelt inte rätt /.../ att upprepa de beteenden som alltid har funnits, att tänka att den politiska organisationen skulle vara oföränderlig”.

Liberalismen framkommer i utdrag 11: ”att göra allt som krävs för att göra människan kapabel” (La République En Marche, 2016b). Det antyder att han vill frigöra samhället från regler och att människan själv ska få styra över sitt eget liv, med hjälp av staten. Detta är centralt för liberalismen enligt Adams då det ekonomiska välståndet ökar om människan sköter sig efter sin egen ekonomiska förmåga (1993, s. 26)

5.3 Ideologi

Som det framkommer i första rubriken i partiprogrammet där Macron lovar ökat ekonomiskt utrymme för låginkomsttagare tyder det på en enkel lösning på ett mer komplicerat problem. Canovan (1999, s. 5) lyfter fram att enkla lösningar ofta är en del av populism, och trots att detta inte finns i analys-schemat kan det vara tecken på en populistisk ideologi.

Partiprogrammet är omfattande och spänner över många politiska områden, med långtgående förslag inom vissa områden. Det finns förslag som är abstrakta, men även många

specificerade förslag, exempelvis att öka antalet poliser med 10 000 och minska antalet ledamöter i parlamentet och senaten med en tredjedel.

Därmed kan vi se att LREM inte uppfyller kravet om en tunn ideologi och ett begränsat partiprogram. En definitionen av populism enligt Mudde (2004, s. 543) är att ett parti har ett tunt partiprogram, vilket inte kan sägas gälla för LREM. Med andra ord uppfyller inte LREM kriterierna för att vara populistiskt parti i denna bemärkelse.

5.4 Motsättning

Utdrag 5, 7 och 9 tydliggör Macrons syn på motsättningar i samhället och detta påvisar populism. Utdrag 5 kritiserar den politiska eliten: ”att spelet med politiskt skifte räcker för att få oss att andas och det på något sätt, efter vänster, höger och så vidare, eftersom det alltid har gjorts så. Med samma ansikten, samma män, i så många år” (La République En Marche, 2016b). Denna mening upprepas nästan ordagrant i utdrag 7: ”vi kan inte svara på det med samma människor och samma idéer” (La République En Marche, 2016b). Detta är tecken på att det rena folket ställs mot den korrupta eliten (Mudde, 2004, s. 543; Mudde & Rovira Kaltwasser, 2018, s. 1669–1670). I utdrag 9 där Macron pekar på ”regler som har blivit det största hindret för omvandlingen av vårt land” (La République En Marche, 2016b), menar han att det finns en motsättning, likt Muddes beskrivning (2004, s. 543).

I utdrag 2 uttrycks centrism: ”oavsett deras politiska tillhörighet, även om de inte längre tror på politik” (La République En Marche, 2016a) där Macron menar att den politiska skalan är föråldrad, om det är den som får människor att inte längre tro på politik och i längden politiker (Sullivan, 2009).

I utdrag 13 framkommer liberalismen: ”jag vill ha ett initiativrikt och företagsamt Frankrike, där alla väljer sitt liv, där alla kan leva av sitt arbete” (La République En Marche, 2016b). Macron tydliggör att staten inte ska bestämma över individen och dess liv, utan att det är upp till människan själv att göra det. Detta är centralt för liberalismen enligt Freedon och Stears (2013, s. 330).

5.5 Kärnbudskap

Utdrag 2 uppvisar tydligt genom ”det är anledningen till att jag idag önskar påbörja en ny fas i min kamp och bygga ett projekt som endast tjänar det allmänna intresset. Detta projekt kräver först och främst att samla alla som delar det [allmänna intresset]” (La République En Marche, 2016b) att han vill samla folket. Detta är en viktig del i populismen enligt Spruyt et al (2016, s. 336). I utdrag 10 påvisar Macron folkcentrism genom hur folket ska leda sin egen revolution: ”vi kommer att leda vår egen revolution istället för att uthärda den” (La République En Marche, 2016b).

I sitt vinnartal, utdrag 14, nämner Macron ”det är vår civilisation som står på spel, vårt sätt att leva, att vara fri” (La République En Marche, 2017b). I och med detta så förtydligar han liberala idéer om individens rätt till frihet (Freedon & Stears, 2013, s. 330).

6 Avslutande diskussion och slutsats

I detta kapitel följer avslutande diskussion och slutsats. Även reflektioner till vidare forskning kommer att ges.

Syftet med denna uppsats är att undersöka om Emmanuel Macron och LREM kan kategoriseras som populistiska. Mina forskningsfrågor var:

- I vilken mån uppvisade Emmanuel Macron och LREM populistiska tendenser, enligt Mudde och Rovira Kaltwassers definition, i sina tal under presidentvalskampanjen till valet 2017?
- Kan ett parti, där LREM tjänar som exempel, vara liberal- och centerpopulistiskt?

Jag har redovisat det valda materialet i form av tre tal och partiprogrammet och analyserat dessa utifrån mitt analyschema av tre ideologier: populism, liberalism och centrism. Utifrån dessa tre ideologier har jag skapat fem idealtyper för varje ideologi. Dessa är samhället, makt, ideologi, motsättning och kärnbudskap.

Analysen ovan visar att det finns ett visst mått av populism i Macrons tal, även om det inte är det enda framträdande draget i hans retorik. Detta är framförallt i idealtypen makt som detta visar sig, exempelvis i utdrag 2 och 3. Å ena sidan är det rimligt att Macron talar till folket och har sina eventuella väljare i åtanke, å andra sidan stämmer många delar av hans tal överens med populistiska kriterier. Trots att Surel (2002, s. 140) anser att populism är inbäddat i det franska partisystemet uppvisar Macron populistiska drag med andra forskares definitioner.

I det andra talet, Tal i Bobigny som redovisas i utdrag 5 till 13, där han meddelar sin presidentkandidatur återfinns ett flertal liberala inslag.

Ovanstående tal visar på tydliga inslag av både populism och liberalism. Däremot finns det väldigt lite stöd för att partiprogrammet kan kategoriseras som populistiskt. Det finns delar utav det som har populistiska drag som har redovisats ovan, men dessa exempel är mycket få.

Jag vill härmed kommentera risken med redovisat och ej redovisat material. Då jag inte kan redovisa allt material på grund av min metod, så finns det risk för överskattning av populismens förekomst. Det som är ovan redovisat är endast delar utav talen. Talen är valda som ett representativt urval. Dock finns det alltid en risk i val av material. Som tidigare nämnt så finns det en risk vid alla slags tolkningar och även här finns det möjlighet till alternativa tolkningar.

Kan politik finnas utan att ha populistiska drag? I en representativ demokrati ska politik vara tilltalande, för alla.

En fråga att ställa är om populismen som visar sig i Macrons tal och politik är allmängiltig och återfinns bland de flesta politiker och partier, grundfrågan är om politik finns till för att ta makt eller för att representera invånarna? Om du inte har det minsta populistiska inslag i din politik och i budskap mot väljarna, kan och blir du då vald? Är det rimligt att de väljare som inte är intresserade av politik, väljer de som är absolut bäst rationellt sätt/utifrån deras tycke, eller väljer de det som låter bäst för deras livssituation i sin helhet?

Det är troligtvis här som analysen kring Emmanuel Macron som populist kompliceras: kan en tidigare minister, med en bakgrund inom bankvärlden och tidigare student vid prestigefyllda universitet, sägas representera folket? Det är inte bara Macron som har en bakgrund som troligtvis inte kan kategoriseras som representativ för folket hen ska representera: USA:s president Donald Trump och Storbritanniens premiärminister Boris Johnson är aktuella exempel. De har, trots sina olikheter med Emmanuel Macron, en bakgrund som vittnar om framgång och privilegier.

6.1 Slutsats

Vi kan se med denna undersökning att det finns både tydliga populistiska och liberala drag i Macrons retorik, som han i flera utdrag kombinerar. Han uppvisar därmed en typ av populism som är kombinerad med liberalism, och delvis med centrism. I och med att partiprogrammet inte uppvisar samma grad av populism som talen gör, så går det att argumentera för att partiet inte är populistiskt, men Macron är det. Detta är dock en förenkling, då talen har använts för att komma åt partiets ideologiska ståndpunkt. Därmed är partiet populistiskt till en viss grad, eftersom talen är det.

6.2 Vidare forskning

Ett vidare ämne att undersöka är om Emmanuel Macron har utvecklat sin retorik och eventuellt frångått populismen och dess retorik efter att han tillträtt som president. Detta är synnerligen aktuellt i och med framväxten av Gula västarna som har fått stor uppmärksamhet även utanför landets gränser. Missnöjet de Gula västarna visar, vad är det tecken på? Det vore relevant att göra detta inom ramen för populism: när ett sådant stort och utbrett missnöje uppenbarar sig, förändras den populistiska retoriken? Kan populisterna fortsätta hävda att de fortfarande representerar folket när stora protester kräver förändringar? När går den styrande populisterna över till den korrupta eliten?

Referenslista

- Adams, I. (1993). *Political ideology today*. Manchester: Manchester University Press.
- Aspinwall, M. (2002). Preferring Europe: Ideology and National Preferences on European Integration. *European Union Politics*, 3(1), 81–111.
<https://doi.org/10.1177/1465116502003001005>
- Calhoun, C. C. (2002). Centrism. I *Dictionary of the Social Sciences*. Hämtad från <http://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780195123715.001.0001/acref-9780195123715-e-240>
- Canovan, M. (1999). Trust the People! Populism and the Two Faces of Democracy. *Political Studies*, 47(1), 2–16. <https://doi.org/10.1111/1467-9248.00184>
- Freeden, M., & Stears, M. (2013). Liberalism. I M. Freeden & M. Stears (Red.), *The Oxford Handbook of Political Ideologies*. Oxford: Oxford University Press.
- La République En Marche. (2016a, augusti 30). Allocution d'Emmanuel Macron suite à sa démission. Hämtad 10 december 2018, från La République En Marche ! website: <https://en-marche.fr/articles/discours/suite-a-demission-allocution-demmanuel-macron>
- La République En Marche. (2016b, november 16). Discours de Bobigny du 16 novembre 2016. Hämtad 03 juni 2019, från La République En Marche ! website: <https://en-marche.fr/articles/discours/discours-demmanuel-macron-16-novembre-2016>
- La République En Marche. (2017a). Le programme d'Emmanuel Macron. Hämtad 31 maj 2019, från En Marche website: <https://en-marche.fr/emmanuel-macron/le-programme>
- La République En Marche. (2017b, maj 7). Allocution d'Emmanuel. Hämtad 03 juni 2019, från La République En Marche ! website: <https://en-marche.fr/articles/discours/allocution-emmanuel-macron-7-mai-2017-president>
- March, L. (2011). *Radical left parties in Europe*. London: Routledge.
- Molin, B., & Magnusson, L. (u.å.). Liberalism. I *Nationalencyklopedin*. Hämtad från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/liberalism>
- Mudde, C. (2004). The Populist Zeitgeist. *Government and Opposition*, 39(4), 541–563.
<https://doi.org/10.1111/j.1477-7053.2004.00135.x>
- Mudde, C. (2007). *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Mudde, C., & Rovira Kaltwasser, C. (2013). Exclusionary vs. Inclusionary Populism: Comparing Contemporary Europe and Latin America. *Government and Opposition*, 48(02), 147–174. <https://doi.org/10.1017/gov.2012.11>
- Mudde, C., & Rovira Kaltwasser, C. (2018). Studying Populism in Comparative Perspective: Reflections on the Contemporary and Future Research Agenda. *Comparative Political Studies*, 51(13), 1667–1693. <https://doi.org/10.1177/0010414018789490>
- Pawelec, H., & Piccinelli, F. (2019, maj 23). In graphics: How Europe voted.
- Rydgren, J. (2017). Radical right-wing parties in Europe: What’s populism got to do with it? *Journal of Language and Politics*, 16(4), 485–496. <https://doi.org/10.1075/jlp.17024.ryd>
- Spruyt, B., Keppens, G., & Van Droogenbroeck, F. (2016). Who Supports Populism and What Attracts People to It? *Political Research Quarterly*, 69(2), 335–346. <https://doi.org/10.1177/1065912916639138>
- Sullivan, L. (2009). Centrist. I *The SAGE Glossary of the Social and Behavioral Sciences* (Vol. 1–3, s. 68–68). <https://doi.org/10.4135/9781412972024>
- Surel, Y. (2002). Populism in the French party system. I Y. Mény & Y. Surel (Red.), *Democracies and the populist challenge* (s. 258). Basingstoke: Palgrave.
- Taggart, P. (1996). *The new populism and the new politics*. Basingstoke: Macmillan.
- Taggart, P. (2004). Populism and representative politics in contemporary Europe. *Journal of Political Ideologies*, 9(3), 269–288. <https://doi.org/10.1080/1356931042000263528>
- Tansey, S. D. (2002). *Politics: The basics*. London och New York: Routledge.
- Timbro. (2019). Timbro Authoritarian Populism Index. Hämtad 12 augusti 2019, från Timbro Authoritarian Populism Index website: <https://populismindex.com>

*

Bilaga 1

Utdrag 1

Finalement, en redonnant à l'Etat la place qui doit être la sienne dans l'économie: concepteur du cadre et arbitre du respect des règles pour que les petits aient une chance face aux gros /.../ béquille pour ceux qui ont connu l'échec (La République En Marche, 2016a).

Utdrag 2

La France vit pourtant des circonstances exceptionnelles : au risque de déclassement individuel, à la menace de déclin collectif, s'est ajouté un danger physique pour les Français depuis que notre pays est attaqué par le terrorisme. La réponse à ce triple défi est évidemment sécuritaire, mais elle est aussi morale et civilisationnelle. Nous n'avons tout simplement pas le droit, dans cette situation, de répliquer les comportements qui ont toujours eu cours, de penser que l'organisation politique serait quant à elle immuable. Ce serait le meilleur moyen de livrer notre pays aux extrêmes. C'est la raison pour laquelle je souhaite aujourd'hui entamer une nouvelle étape de mon combat, et construire un projet qui serve uniquement l'intérêt général. Ce projet nécessite d'abord de rassembler toutes celles et ceux qui le partagent, et ont en commun les valeurs qui le fondent que'elle que soit leur sensibilité politique, et même s'ils ne croient plus à la politique : c'est pour cela que nous avons créé En Marche (La République En Marche, 2016a).

Utdrag 3

Mais ce projet nécessite aussi des transformations en profondeur de notre système politique, économique, social, qui demeure trop largement bloqué chacune et chacun peut l'éprouver dans sa vie quotidienne, et en premier lieu les trop nombreux Français qui sont au chômage. Les blocages sont sectoriels, techniques, idéologiques et politiques. /.../ Il faut, pour susciter et mener ces débats, être libre de formuler à la fois un diagnostic sans concession de l'état de la France, et un plan de transformation qui permette de remédier à nos faiblesses et d'accroître nos forces, qui sont bien plus nombreuses qu'on se plaît à le dire. Ce travail d'intérêt général doit être mené, avec méthode, dans chacun des domaines structurants pour notre avenir collectif. Loin du fracas que nous connaissons trop souvent, sans les facilités d'une vie politique qui ne cherche plus à s'occuper du pays mais simplement à vivre au rythme de ses propres soubresauts (La République En Marche, 2016a).

*

*

Utdrag 4

Dès la fin du mois de septembre, je présenterai le diagnostic de la France, construit avec l'aide des dizaines de milliers de Français que les adhérents d 'En Marche sont allés interroger. Je proposerai ensuite des actions en profondeur et en cohérence avec la vision que nous portons. C'est donc un projet ancré dans le réel, exigeant, redonnant à la France sa place, loin des jeux tactiques et d'appareils, que je veux porter (La République En Marche, 2016a).

Utdrag 5

J'entends certains qui pensent que notre pays est en déclin, que le pire est à venir, que notre civilisation s'efface. Ils proposent le repli, la guerre civile ou les recettes du siècle dernier. J'en entends d'autres qui imaginent que la France peut continuer de descendre en pente douce, que le jeu de l'alternance politique suffira à nous faire respirer et qu'en quelque sorte, après la gauche, la droite et ainsi de suite, parce qu'on l'a toujours fait de la sorte. Avec les mêmes visages, les mêmes hommes, depuis tant d'années (La République En Marche, 2016b).

Utdrag 6

De progrès économique quand nos ingénieurs, nos entreprises, nous ont permis de créer des richesses nécessaires pour accéder à une vie meilleure. Du progrès pour chacun, parce que la France, c'est par dessus tout un projet d'émancipation des individus, d'émancipation de la religion, des conditions d'origine. C'est un pays dans lequel, en partant de rien, le talent, l'effort doivent pouvoir mener à tout (La République En Marche, 2016b).

Utdrag 7

En même temps, nous sommes rentrés dans une ère nouvelle. La mondialisation, le numérique, le changement climatique, les inégalités croissantes de notre mondialisation, les conflits géopolitiques, le terrorisme, la crise démocratique des sociétés occidentales, le doute qui s'installe au cœur de nos sociétés. Ce sont les symptômes d'un monde en plein bouleversement. Cette grande transformation que nous sommes en train de vivre, nous ne pouvons y répondre avec les mêmes hommes et les mêmes idées parce qu'elle vient encore décupler nos doutes et nos faiblesses (La République En Marche, 2016b).

Utdrag 8

Les Français sont conscients des nouvelles exigences de notre temps, bien souvent ils le sont plus que leurs gouvernants. Ils sont moins conformistes, moins attachés à ces idées toutes faites

*

*

qui n'assurent rien d'autre que le confort intellectuel de la vie politique (La République En Marche, 2016b).

Utdrag 9

J'ai pu mesurer ces derniers mois ce qu'il en coûte de refuser les règles obsolètes et claniques d'un système politique qui est devenu le principal obstacle à la transformation de notre pays. Je sais ce que c'est. Je sais aussi que je continuerai à l'éprouver, cela ne fait que renforcer ma détermination. Parce que ce système, je le refuse. Face à cela je sais l'énergie du peuple français. Elle peut nous conduire à donner le meilleur de nous-mêmes. C'est cette énergie qui est aujourd'hui le quotidien des milliers d'associations qui font le travail dans l'ombre le travail de tenir notre société ensemble. C'est cette même énergie qui donne leur force à tous ceux qui innovent, travaillent, produisent chaque jour. Si nous voulons avancer, faire réussir notre pays et construire une prospérité nouvelle, il nous faut agir. La solution, elle est en nous (La République En Marche, 2016b).

Utdrag 10

C'est cette révolution démocratique à laquelle je crois. Celle par laquelle en France et en Europe, nous conduirons ensemble notre propre révolution plutôt que de la subir. C'est cette révolution démocratique que nous avons préparée durant ces derniers mois avec En Marche (La République En Marche, 2016b).

Utdrag 11

Je veux faire entrer la France dans le XXIème /.../ ce projet fou d'émancipation des personnes et de la société. Ce dessein, c'est le dessein français : tout faire pour rendre l'homme capable (La République En Marche, 2016b).

Utdrag 12

Elle doit d'abord pour cela relancer l'Europe. J'entends tant de discours de haine sur ce sujet, de renonciation ou de repli. L'Europe, elle est notre chance dans la mondialisation, et notre responsabilité est ici immense. La France doit retrouver confiance en elle et bâtir son projet (La République En Marche, 2016b).

*

*

Utdrag 13

Je veux une France entreprenante, où chacun choisit sa vie, où chacun peut vivre de son travail
(La République En Marche, 2016b).

Utdrag 14

C'est notre civilisation qui est en jeu, notre manière de vivre, d'être libres, de porter nos valeurs,
nos entreprises communes et nos espoirs. J'œuvrerai à retisser le lien entre l'Europe et les
peuples qui la forment, entre l'Europe et les citoyens (La République En Marche, 2017b).

*